

Otroci s čustveno vedenjskimi motnjami – ČVM

Pripravila: Edita Rihar Škoflek, prof. def.
Žalec, 2018

Definicija ČVM

»Otroci z motnjami vedenja in osebnosti so otroci z disocialnim vedenjem, ki je **intenzivno, ponavljajoče in trajnejše** ter se kaže z neuspešno socialno integracijo.

- Vzgojitelji in kasneje učitelji se pri svojem vzgojno izobraževalnem delu vse pogosteje srečujemo z vedenjskimi težavami otrok. **Pri tem je pomemben ustrezen profesionalen pristop** s katerim lahko rešimo težavo ali vsaj omilimo do te mere, da delo v skupini ali v razredu postane vzdržno za učitelja, predvsem pa za sovrstnike. Seveda pa je pri tem pomembno **dobro poznavanje** otrokovega razvoja, njegovih težav in **sodelovanje vseh**, ki otroku ob ustreznem strokovnem vodenju na njegovi poti reševanja težav pomagajo.

ČUSTVENE IN VEDENJSKE TEŽAVE

Opredeljujejo se kot širok spekter, ki sega od socialne neprilagojenosti do nenormalnih čustvenih odzivov, so mnogovrstne in se pojavljajo v različnih oblikah in težavnih stopnjah. Manifestirajo se bodisi kot pasivno/umaknjeno ali pa kot agresivno/impulzivno vedenje.

Te težave so dolgo časa nastajale, ni pa nujni, da so trajne.

DEJAVNIKI ZA NASTANEK MOTEČEGA VEDENJA:

GENETSKE PREDISPOZICIJE (biološki, organski)

PSIHOLOŠKI DEJAVNIKI (nižje sposobnosti, emocionalna nestabilnost,...)

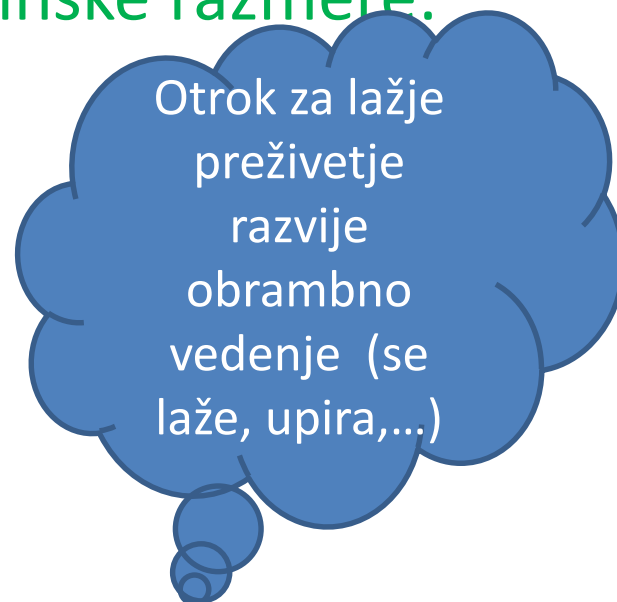
SOCIALNI (razvojno neugodne družinske razmere:

avtoritativna vzgoja,

popustljiva vzgoja,

kaotična vzgoja,

vzgojna zanemarjenost

MOTNJE SE IZRAŽAJO KOT:

čustvene
motnje

vedenjske
motnje

kombinacija
obeh

ČUSTVENE IN VEDENJSKE TEŽAVE POSTANEJO MOTNJE

- ko se otrok navadi na težave
- ko mu postane vseeno, kaj in kako bodo odrasli reagirali/ne reagirali (na njegov način “obvladovanja” težav/stisk)
- ko začne reagirati (se vesti) stereotipno (obrambna vedenjska strategija preživetja)
- ko vsakdanje življenje (učenje), ljudi in okolje (starši, vzgojitelji, učitelji, šola) zanj izgubijo pravi vrednostni pomen
- ko mu upade veselje, motivacija za učenje in prihajanje na “delovno mesto” (v šolo, “zdravo” družbo, tudi domov)

NAJBOLJ POGOSTE ČUSTVENE IN VEDENJSKE TEŽAVE/MOTNJE V OŠ,SŠ

Pretežno čustvene in vedenjske težave:

- ✓ Klepetanje, nesledenje pouku,
- ✓ Neredno učenje, občasno neizpolnjevanje dolžnosti,
- ✓ Občasno zamujanje, izostajanje od pouka, površnost, “pozabljanje”, “zgubljanje”, neurejenost šol.potrebščin
- ✓ Igranje med poukom

Pretežno čustvene in vedenjske motnje:

- ✓ Klovnsko, pavlihasto vedenje
- ✓ Prepiranje, zafrkavanje, žalitve, ustrahovanje
- ✓ Zvračanje krivde na druge
- ✓ Nastopaštvo, hvalisanje
- ✓ Agresivno odzivanje, vedenje (ali užaljen umik)
- ✓ Pogosto, trajno izmikanje šolskim dolžnostim
- ✓ Odkrito odklanjanje učenja, učiteljev, šole
- ✓ Pogosto izostajanje od pouka
- ✓ Splošna nezainteresiranost, apatičnost
- ✓ Delna ali splošna učna neuspešnost

Hude čustvene in vedenjske motnje:

- ✓ Agresivno vedenje (pretepanje, mučenje, ustrahovanje, obračunavanje brez neposrednih spodbud, brez izzivanja)
- ✓ Povzročanje škode, uničevanje, vandalizem
- ✓ Tatvine (sošolcem, učiteljem, staršem, v trgovinah itd.)
- ✓ Druženje z disocialnimi nameni (enako problematični)
- ✓ Uživanje alkohola, dilerstvo, ...
- ✓ Prestopniško vedenje (delinkvenca), prekrški, izvrševanje kaznivih dejanj

KAKO PRISTOPITI K OTROKU Z ČVM- učitelj

Če želimo dobiti **odgovor** na vprašanja **zakaj ima otrok težave, katere težave to so**, si moramo odgovoriti na nekaj vprašanj:

Katere izstopajoče vedenjske oblike se kažejo?

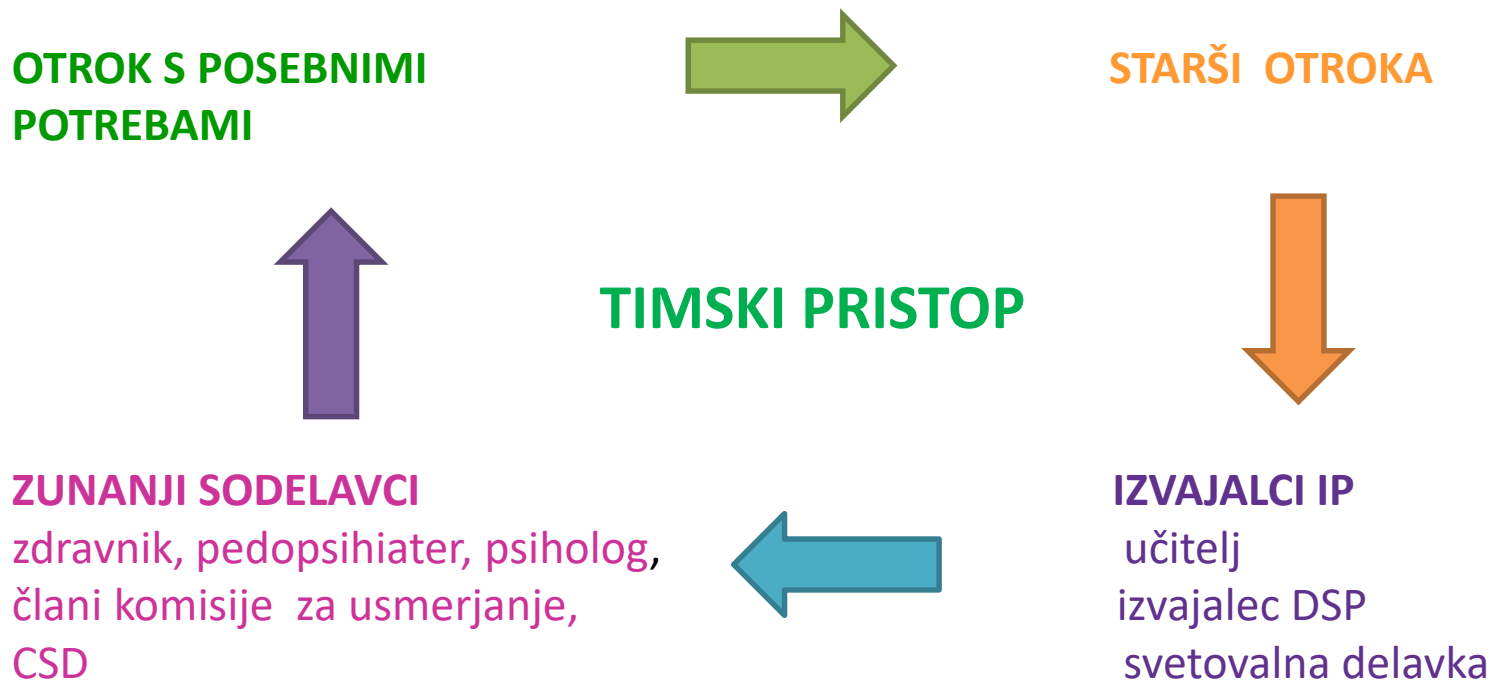
So prisotne na več življenjskih področjih?

Kakšna je pogostost njihovega pojavljanja?

Kakšna je intenzivnost opaženih vedenjskih oblik?

Ali izstopajoče vedenjske oblike ovirajo posameznikov razvoj?

KDO VSE SODELUJE V TIMU ZA PRIPRAVO INDIVIDUALIZIRANEGA PROGRAMA?

Načela pri delu z učencem, ki ima ČVM:

- ✓ **načelo timskega dela** (usposobljeni strokovnjaki, ki delujejo na vseh področjih otroka: učnem, na psihološkem, socialnem in po potrebi tudi zdravstvenem področju).
- ✓ **načelo individualizacije**: vsak otrok je individuum zase in tako ga je tudi potrebno obravnavati
- ✓ **načelo pozitivne vzgojne usmerjenosti**: predpogoj za uresničevanje tega načela je pozitivna psihosocialna klima, poudarek je predvsem na preprečevanju novih težav, na utrjevanju močnih področij otroka

✓ **Načelo aktivne vloge in soodgovornosti otroka v procesu lastnega razvoja** (Temeljno in najbolj učinkovito učenje so lastne izkušnje. Pozitivna izkušnja oziroma uspeh poveča motivacijo in dvigne samozavest, zato je v procesu nudenja pomoči nujno potrebno vključiti otroka kot **aktivnega člana** in mu razložiti kaj se od njega pričakuje, česa je zmožen in koliko časa bo potrebnega za zastavljene cilje.

✓ **Načelo sodelovanja z družino** - Ker torej težave izhajajo iz družine, jih je tam tudi potrebno reševati zato je v procesu nudenja pomoči otroku skorajda nujno sodelovanje družine. Na tej točki strokovnjaki pogosto naletijo na težave kot so nezainteresiranost s strani staršev, finančne težave, prezaposlenost, ...

TIMSKI PRISTOP IN TIMSKO DELO (povzetek)

- timski pristop, ki je usmerjen v **iskanje vzrokov** nastanka motnje in **iskanje rešitve**
- v timu naj bi sodelovala družina, oz. starši, ki otroka najbolj poznajo
- prvi korak tima je analiza stanja v družini, otrokovega okolja, vrtca, kasneje šole,...
- največ naj bi pomagal takemu otroku njegov učitelj
- svetovalna služba prevzame delo s starši in usklajevanje celotnega tima

Literatura in viri:

Literatura in viri:

Avtor: P. B., T. Č.. Projektna naloga pri predmetu specialna pedagogika ČUSTVENE IN VEDENJSKE TEŽAVE. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Oddelek za razredni pouk, Študijsko leto 2010/2011. Dostopno na naslovu: studentski.net/get/umb_pef_rp1_spp_sem_custvene_in_vedenjske_tezave_01.docx

Brus, S. Univerza v Ljubljani, Pomoč učencem z vedenjskimi in čustvenimi težavami v osnovni šoli – magistrsko delo. Fakulteta. Ljubljana 2010.

Dostopno na naslovu: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-ZRFQ6NHM/0aa20908-e042.../PDF>

Filozofska fakulteta – Brošura - Motnje čustvovanja pri otrocih. Društvo študentov psihologije Slovenije. Dostopno na naslovu: www.dsps.si/povezave1.html

Kobolt, A. Rapuš P., J. Razumevanje in ocenjevanje čustvenih in vedenjskih težav v odraščanju -Delovno gradivo za socialne pedagoge/inje v okviru komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami: Oddelek za Socialno pedagogiko Pedagoške fakultete v Ljubljani. Ljubljana 2009. Dostopno na naslovu: <https://repozitorij.uni-lj.si/lzpisGradiva.php?id=51241>

Kobovc, D. Delo z učencem z izrazito čustvenimi in vedenjskimi težavami magistrsko delo. Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta. Koper, 2013. Dostopno na naslovu:

https://share.upr.si/PEF/EDIPLOME/MAGISTRSKA_DELA/Kobovc_Darko_2013.pdf

Schmidt, M. Čustvene in vedenjske motnje. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta. Dostopno na naslovu:

<https://pef.um.si/profesor/68/majda+schmidt+krajnc>

Škoflek, I. Ali se lahko učenci s čustvenimi in vedenjskimi težavami/motnjami šolajo skupaj z drugimi učenci (ustvarjanje pogojev, da postanejo vzgojno težavni manj težavni in učno manj uspešni učno bolj uspešni). Graditev sodobnega sistema vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami. Ljubljana, 2009. Dostopno na naslo www.sous-slo.net/wp-content/uploads/2016/02/program1_dr-ivan-skoflek.pdf

Zidarič, N. Timski pristop pri delu z vedenjsko motečimi učenci v šoli (diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. Ljubljana, maj 2013. Dostopno na naslovu: pefprints.pef.uni-lj.si/1461/1/diploma.pdf